

Preferenčná voľba latinskoamerických katolíkov pre turíčných protestantov

Julio Lored

22. februára 2022 ✝ Cirkev

Latinská Amerika bola kedysi nazývaná „fialovým kontinentom kardinálov“. Na prelome 19. a 20. storočia bol podiel katolíkov výrazne nad 90 %, v niektorých prípadoch až okolo 98 %. Cirkev bola v plnom rozmachu. Cirkev v Latinskej Amerike sa stala misionárskou. Pribúdali nové farnosti a diecézy. Vznikli pápežské katolícke univerzity. Laické hnutia, ako napríklad mariánske kongregácie a zbožné dcéry Panny Márie, dosiahli svoj zenit. Pápeži začali označovať Latinskú Ameriku ako „kontinent nádeje“.

Zdroj: pixabay.com

Potom prišiel progresivizmus...

Úpadok Cirkvi v Latinskej Amerike sa začal dávno pred II. vatikánskym koncilom. Podľa analýz rôznych historikov a sociológov už v 40. rokoch 20. storočia v rôznych krajinách vrátane Brazílie – rozhodnutím, ktoré sa neskôr ukázalo ako katastrofálne – začala cirkevná hierarchia **opúšťať bojovný a nebojácny štýl** charakteristický pre integrálny katolicizmus v nadväznosti na „*omnia instaurare in Christo*“ svätého Pia X., a namiesto toho prijala líniu „dialógu“ s moderným svetom a začala akceptovať dobové trendy, inými slovami, „*aggiornamento*“. Zatiaľ čo veriaci žiadali „viac náboženstva“, hierarchia miesto toho ponúkala „menej náboženstva“. [1] A počty začali klesať...

Takmer ako spojené nádoby: zatiaľ čo katolícka Cirkev sa vyprázdňovala, evanjelické sekty sa začali rozmáhať. [2] To znamená, že religiozita ako taká neklesala, ale iba zmenila smer. V 50. rokoch 20. storočia bol už badateľný nárast týchto sieť v Brazílii a v niektorých krajinách Strednej Ameriky, v tomto prípade najmä vďaka americkému vplyvu.

Preferenčná voľba pre chudobných

Situácia sa vyhrotila v 60. rokoch 20. storočia. V dôsledku koncilu sa zrodila tzv. „*teológia oslobodenia*“, jasne inšpirovaná marxizmom, ktorá zaviedla heslo „preferenčná voľba pre chudobných“. Podľa tejto vízie mali byť „chudobní“ prednostnými príjemcami evanjeliového posolstva, privilegovaným *locus theologicus*

pre inteligenciu viery.[3] „*Teología oslobodenia*“ je podľa Gustava Gutiérreza, zakladateľa tohto prúdu, „*pokusom o pochopenie viery zvnútra konkrétnej, historickej, oslobodzujúcej a podvratnej praxe chudobných tohto sveta*“.[4] „*Chudobní sú skutočným locus theologicus pre pochopenie kresťanskej pravdy a praxe*“, vysvetľuje teológ Jon Sobrino.

V roku 1968 2. generálna konferencia CELAM (Latinsko-americká biskupská konferencia), ktorá sa konala v Medellíne v Kolumbii, oficiálne prijala túto líniu. Prítomnosť pápeža Pavla VI. zvýšila podujatie autoritatívnosť. Gustavo Gutiérrez sa tešil: „*Preferenčná voľba pre chudobných je najdôležitejším prínosom našej doby pre život a reflexiu kresťanov v Latinskej Amerike a pre svedomie univerzálnej Cirkvi*.“[6]

Táto „možnosť“ znamenala nielen radikálnu zmenu teologickej perspektívy, keď tradičnú teológiu nahradila marxistická analýza, ale aj nemenej radikálnu zmenu v pastorácii. Už sa nehlásalo „duchovné“ a „historické“ náboženstvo zamerané na praktizovanie cností, ale presadzovalo sa sociálno-politické „oslobodenie chudobných“. Socializmus a dokonca komunizmus nahradili Božie kráľovstvo. Skrátka, kázanie evanjelia nahradili revolúciou. Mysleli si, že to priláka masy „chudobných“. A namiesto toho...

Kým latinskoamerická Cirkev začala hovoriť o preferenčnej voľbe pre chudobných, chudobní sa rozhodli preferovať protestantov.

Vezmime si napríklad Brazíliu. Počet katolíkov klesol z 95 % v roku 1940 na 44,9 % v roku 2020. Opačným smerom rástli evanjelici: z 2,7 % na 31,8 %. Podľa demografa Josého Eustáquia Alvesa, profesora na *Escola Nacional de Ciências Estatísticas*, počet evanjelikov predstihne katolíkov v roku 2032.[7] Situácia v Guatemale, najväčšej krajine Strednej Ameriky, nie je veľmi odlišná. Z 99,5 % v roku 1950 na 45 % v roku 2022. Na druhej strane, počet evanjelikov sa zvýšil z 2 % na 43 %. Na jeden katolícky kostol dnes pripadá 96 protestantských „chrámov“.[8] Situácia sa v jednotlivých krajinách líši, ale všeobecný trend je všade rovnaký: úpadok katolíkov a rozmach evanjelických protestantov.

Na prahu tretieho tisícročia si už aj tí najzatvrdnutejší pokrokári uvedomovali, že **v pastorácii Cirkvi niečo nefunguje**. Niektoré biskupské konferencie sa dokonca obrátili na známe marketingové spoločnosti so žiadosťou o vedecké poradenstvo. Tieto spoločnosti vždy poskytli rovnaké riešenie: Chcete získať späť veriacich? Vráťte sa k tradícii![9] Progresívci však tvrdohlavo pokračovali vo svojej línii. Radšej budú páchať samovraždu, ako by si mali priznať, že sú na zlej ceste.

Zdroj: wikimedia commons

Hneď po svojom zvolení na pápežský stolec František túto neúspešnú pastoračnú líniu obnovil: „*Ach, ako by som chcel Cirkev, ktorá je chudobná a pre chudobných!*“[10] Preferenčná voľba pre chudobných našla svoje miesto aj v encyklike *Fratelli tutti* a v dokumentoch Panamskej synody, ktorá sa konala vo

Vatikáne v roku 2017. Nedávno, pri generálnej audiencii 19. augusta 2019, zopakoval: „*Preferenčná voľba pre chudobných je kľúčovým kritériom kresťanskej autenticity, eticko-sociálnou požiadavkou, ktorá vychádza z Božej lásky.*“[11] A pri generálnej audiencii 5. augusta 2020 opäť zopakoval „*princíp preferenčnej voľby pre chudobných*“.[12]

Ľud odmieta progresivizmus

O tento fenomén sa teraz začínajú zaujímať aj veľké médiá. Nedávno *Wall Street Journal* uverejnil článok s názvom *Pápež František stráca veriacich*. Známy newyorský denník píše: „*Byť Latinoameričanom bolo po stáročia synonymom katolíckeho náboženstva, ktoré nemalo konkurenciu. V súčasnosti katolicizmus stráca prívržencov v prospech iných denominácií v regióne, najmä pentekostalizmu. Táto strata sa neprestala zväčšovať ani za prvého latinskoamerického pápeža.*“[13]

Pri skúmaní možných vysvetlení tohto javu sa objavuje niekoľko príčin. Niektoré sa dotýkajú skutočných, ale druhoradých aspektov, ako je potreba cítiť sa súčasťou bratského spoločenstva (ale aj to Cirkev mala, napríklad v oratóriách a laických združeniach). Iné vysvetlenia zdôrazňujú sociálne aspekty: protestantské sekty pomáhajú núdznym materiálne (ale aj Cirkev mala množstvo charitatívnych iniciatív). Hlavná príčina je však iná. Podľa prieskumu autoritatívneho inštitútu *Pew* 81 % protestantov tvrdí, že opustili katolícku Cirkev, pretože „chceli počuť o Bohu“. Podľa nich Cirkev teraz „príliš veľa hovorí o tomto svete“, zatiaľ čo oni by radi „počuli o Kristovi“.[14]

Inými slovami, obyvatelia Latinskej Ameriky majú neuhasiteľnú túžbu po spiritualite („viac náboženstva“), zatiaľ čo Cirkev dnes hovorí takmer výlučne o sociálnych alebo psychologických problémoch („menej náboženstva“).

Vatikánska synoda o amazonskom regióne Latinskej Ameriky v roku 2019 sa takmer vôbec nezaoberala úbytkom členov Cirkvi, hoci nedávna správa ukázala, že 46 % z 34 miliónov obyvateľov amazonského regiónu už nie je súčasťou katolíckej Cirkvi. Stretnutie venovalo väčšiu pozornosť environmentálnym výzvam regiónu, ktoré sú jednou z hlavných príčin súčasného pontifikátu.

Ďalší dôvod tohto úpadku veriacich v prospech protestantov spočíva v samotnom poslanstve, ktoré Cirkev odovzdáva. Vo svojich extrémnych verziách („teológia oslobodenia“) toto poslanstvo otvorene hlása ideál chudoby. Zamieňa prikázania s evanjeliovými radami a tvrdí, že iba chudoba nám umožní stať sa skutočnými bratmi. V zmiernených verziách sa hlása „jednoduchosť“, „každodennosť“, „skrytosť“, „malosť“, „odstup“ atď. Inými slovami, aby bol človek kresťanom, musí takmer zmiznúť. To všetko je sprevádzané silnými kázňami proti „konzumizmu“.

Ako malebne povedal vedúci karnevalu v Riu de Janeiro Joãozinho Trinta, „*o povo gosta de luxo, miséria é para intelectual*“ (ľudia majú radi luxus, bieda je pre intelektuálov). Evanjelikáli hlásajú „teológiu prosperity“, podľa ktorej Božia milosť vedie aj k materiálnej hojnosti. A ľudia bežia za nimi. Pentekostálom možno chýba obsah, ale aspoň hovoria chudobným o Ježišovi, a nie o klimatických zmenách.

Zdroj: flickr.com

Je tu však ešte jedna príčina, ktorú by som chcel zdôrazniť: konzervatívny duch evanjelikov. Hneď upozorňuje na skutočnosť, že na mnohých evanjelických obradoch sú muži v oblekoch a kravatách a ženy v sukniach pod kolená. To svedčí o jasnej snahe o slušnosť a skromnosť v obliekaní, ktorú Cirkev už dávno opustila. Vznikajú protestantské obchody s oblečením pre mužov aj ženy, ktoré ponúkajú len slušné oblečenie.

Tento konzervatívny duch sa prejavuje aj v politických voľbách. Evanjelické sekty majú tendenciu byť rozhodne stredopravé, zatiaľ čo Cirkev je takmer vždy ľavicová. V Latinskej Amerike je dnes socializmus fenoménom elít. Nemal by sa zdravý populizmus, tzn. postoj, ktorý berie do úvahy skutočné záujmy ľudí, prispôbiť ich politickým preferenciám?

Uzavríme tento rozsiahlejší článok otázkou za milión: Prečo progresívcovia zotrávajú na tejto neúspešnej ceste? Podľa denníka *Wall Street Journal* v citovanom článku možnosť, že sa katolíci stanú menšinou, rímskeho biskupa nedeší. Naopak, zdá sa, že práve to je jeho cieľom. A to by vysvetľovalo mnoho vecí v jeho pontifikáte.

Poznámky:

[1] Porovnaj Massimo Introvigne, *Una battaglia nella notte. Plinio Corrêa de Oliveira e la crisi del secolo XX nella Chiesa*, Sugarco, 2008, s. 29–44. Introvigne analyzuje krízu Cirkvi v Brazílii zo strany náboženskej ponuky a prichádza k záveru: „Náboženstvo upadá, keď ponuka nie je dostatočne ‘náboženská’“ (s. 35.). Plinio Corrêa de Oliveira bol vodcom prúdu, ktorý požadoval „viac náboženstva“.

[2] Slovo „sekta“ používame v užšom zmysle slova, teda ako organizovanú náboženskú skupinu, ktorá sa oddelila od katolíckej Cirkvi.

[3] Porovnaj Julio Loredó, *Teologia della liberazione. Un salvagente di piombo per i poveri*, Cantagalli, 2014.

[4] Gustavo GUTIÉRREZ, *The Power of the Poor in History*, Orbis Books, New York 1983, s. 37. Preklad taliansky: *La forza storica dei poveri*, Queriniana, Brescia 1981.

[5] Jon SOBRINO, *Ressurreição da Verdadeira Igreja. Os Pobres, Lugar Teológico da Eclesiologia*, Edições Loyola, São Paulo 1982, s. 102. „Locus theologicus“, výraz, ktorý vznikol v 16. storočí, znamená prameň teológie.

[6] Gustavo Gutiérrez, *Opción por los pobres. Evaluación y desafíos*, Allpanchis: č. 43–44, 1994, s. 583.

[7] *Evangélicos devem ultrapassar católicos no Brasil a partir de 2032*, Veja, 4. februára 2020.

- [8] *Católicos superan por poco a evangélicos*, Prensa Libre, 21. januára 2022.
- [9] *Porovnaj Cirkev a marketing. Tradícia vyhráva*, Tradition Family Property, marec 2015.
- [10] Audiencia pre médiá, 16. marca 2013. Porovnaj Joan Planellas Barnosell, *La Iglesia de los pobres: del Vaticano II al Papa Francisco*, 2015, s. 2.
- [11] *El Papa: El amor preferencial por los pobres es misión de todos*, Vatican News, 19. augusta 2020.
- [12] https://www.vatican.va/content/francesco/it/audiences/2020/documents/papa-francesco_20200805_udienza-generale.html
- [13] *Pozri Wall Street Journal: El Papa Francisco está perdiendo a los católicos iberoamericanos*, InfoVaticana, 13. januára 2022.
- [14] *Iberoamérica está dejando de ser católica*, Infovaticana, 18. januára 2022.
- URL adresa článku: <https://christianitas.sk/preferencna-volba-latinskoamerickych-katolikov-pre-turicnych-protestantov/>